

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор” по: област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.1 Растениевъдство, научната специалност Растениевъдство.

Автор на дисертационния труд: Светлана Йорданова Манхарт, задочен докторант към катедра „Растениевъдство” при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: Сортова реакция на кориандър (*Coriandrum sativum* L.) в зависимост от приложението на някои продукти за листно третиране.

Рецензент: проф. д-р Антония Стоянова, Тракийски университет, гр. Стара Загора, област на висше образование: 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.1 Растениевъдство, научна специалност Мелиорация (вкл. почвена ерозия и борбата с нея), определена за член на научното жури със заповед № РД-16-515/04.05.2023 год. от Ректора на АУ.

1. Актуалност на проблема.

Кориандърът (*Coriandrum sativum* L.) е ценна етерично-маслена култура, която намира широко приложение в хранително-вкусовата, фармацевтичната и в козметичната промишленост. През последните години интересът към етерично-маслени и медицински растения непрекъснато нараства. Кориандърът е най-разпространения представител на тази група култури. Характеризира се с високо съдържание на етерично масло, богато на линалоол, камфор, гераниол, алфа-пинен, гама-терпинен, лимонен, геранилацетат и др. съставки.

Увеличаването на добива от семена и съдържанието на етерично масло в семената е в основата на прилаганите агротехнически мероприятия. В настоящия дисертационен труд са представени резултати от задълбочени научно-приложни изследвания на въздействието на различни продукти за листно подхранване на културата, които аргументират актуалността на темата.

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Въз основа на анализ на досегашните изследвания и получените резултати е формулирана теоретична постановка за влиянието на растежните регулатори, биостимулатори и листни торове върху растежа, развитието, продуктивността и качеството на семената при кориандър. Целта на настоящата дисертационна работа е да се проучи реакцията на сортове кориандър в зависимост от прилаганите продукти с листно третиране и установи влиянието им върху продуктивността, съдържанието и състава на етерично масло в семената. За да

се реализира целта са формулирани 4 основни задачи. Много подробно са представени всички показатели и анализи, приложени при отчитане на добивите и качеството при отделните сортове. Анализът на влиянието на приложените продукти е извършен посредством приложни методични решения чрез математически модели и статистически подходи. С модела на еднофакторния дисперсионен анализ и много-ранговия тест на Duncan е изследвана зависимостта на отделните химични показатели при различните сортове. Прилагайки двуфакторен дисперсионен анализ е изследвано влиянието на различните препарати върху разглежданите пет сорта кориандър. В изследването са използвани и други математически подходи, като факторен и корелационен анализ, клъстеризация.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати.

В разработения дисертационен труд подробно и изчерпателно са описани и анализирани резултатите от полски опит, проведен с 5 сорта коринадът и 3 продукта за листно третиране. Извършен е качествен сравнителен анализ на влиянието на продуктите за листно третиране върху биологичните и химичните показатели. Получените данни са представени в 36 фигури и 37 таблици, като са придружени с детайли анализи и съпоставки със сходни изследвания. Обработката на резултатите е извършена с програмен продукт за статистическа обработка, представляващ пакет от програми - IBM SPSS 26.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

При представяне на резултатите е спазена логична последователност в изложението. В началото са разгледани и обсъдени продуктивните показатели и след това са дадени качествените показатели и химичния състав на семената. Резултатите и изведените зависимости са интерпретирани адекватно в обсъждането. Подробен и изчерпателен е литературният преглед, базиран на 238 публикации, от които само 11 бр. на кирилица и 227 бр. на латиница. Анализът на литературата е извършен с голяма прецизност, показваща отлично познаване състоянието на проблема.

5. Приноси на дисертационния труд.

Получената информация от проведените изследвания е анализирана и въз основа на нея са направени съответните изводи. Посочени са 14 поважни извода. Те отразяват големия обем научно-изследователска работа, извършена при разработването на дисертационния труд.

Едно от достоинства на дисертационния труд са формулираните приноси.

Научно-теоретични приноси

Посочени са 5 оригинални научно-теоретични приноси, а именно за влиянието на продуктите за листно третиране върху продължителността на цъфтежа при кориандър, както и върху структурните елементи на добива. Установени са промени в качеството на етеричното масло, а корелационни

връзки, с висок коефициент на корелация показват характера на взаимоотношенията между качествените и количествените показатели.

Научно-приложни приноси

Формулирани са 4 научно-приложни приноси. Тези приноси са със значимост за практиката в употребата на листните продукти за третиране на кориандър. Установени са тенденции при прилагане на проучваните продукти за листно третиране.

6. Критични бележки и въпроси.

Представеният дисертационен труд е оформен според изискванията и е изпълнен на съвременно ниво. Нямам критични бележки към докторанта.

Имам препоръки, които са свързани със значимостта на получените резултати за практиката. Препоръчвам да се популяризират данните в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни, а така също и в научно-популярни издания, които са по-достъпни за производителите.

7. Публикувани статии и цитирания.

Публикационната активност, свързана с дисертацията включва две статии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация. Докторантът е самостоятелен автор на едната статия и водещ на втората, което показва значимия принос в проучванията. Публикациите отговарят на критериите за придобиване на ОНС „Доктор“.

Не е представена информация за цитирания.

Представеният автореферат е написан на 39 страници и отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта/ката, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително/отрицателно и да присъди на Светлана Йорданова Манхарт образователната и научна степен **„доктор“** по научната специалност Растениевъдство, професионално направление 6.1 Растениевъдство, област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина.

Дата: 14.05.2023 г.
гр. Стара Загора

ИЗГОТВИЛ
СТАНОВИЩЕТО: проф. д-р Антония Стоянова

(.....)